

ข้อสรุปและขอเสนอแนะ

นั้นโทปนนทสูตรคำหลวงและพระมาลัยคำหลวงเป็นพระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าธรรมชิเบศร กรมพระราชวังบวรสถานมงคลในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ นั้นโทปนนทสูตรคำหลวงมีที่มาจากนั้นโทปนนทสูตร ซึ่งพระมหาพุทธสิริเถระเป็นผู้แต่ง สันนิษฐานว่าพระมหาพุทธสิริเป็นภิกษุชาวลังกา และมีชีวิตอยู่ราวพุทธศตวรรษที่ 10 โดยพระมหาพุทธสิริได้นำเนื้อเรื่องจากวิสุทธชนวิลาสินีออกดัดอาบทานไปแต่งขยายความอีกทีหนึ่ง คัมภีร์อรรถกถาแก้บทนี้แต่งโดยพระภิกษุโบราณรูปใครคนหนึ่ง แต่ไม่มีใครระบุชื่อไว้ ส่วนพระมาลัยคำหลวงมีที่มาจากมาเลยยเทวตเถรวัตถุที่ปนีฎีกา หรือเรียกทั่ว ๆ ไปว่าฎีกา มาลัย ผู้แต่งคือพระพุทธรวิลาส โดยพระพุทธรวิลาสได้แต่งขยายความมาเลยยเทวตเถรวัตถุอีกทีหนึ่ง แต่เรายังไม่ทราบว่ามาเลยยเทวตเถรวัตถุนี้มาจากประเทศใด และใครเป็นผู้แต่งไว้

จุดมุ่งหมายสำคัญที่เจ้าฟ้าธรรมชิเบศรทรงพระนิพนธ์คำหลวงทั้งสองเล่ม คือ เพื่อทรงล้างอกุศลกรรมที่ทรงลอบทำร้ายพระภิกษุ เจ้าฟ้ากรมขุนสุเรนทรพิทักษ์ จุดมุ่งหมายนอกเหนือจากนั้นคือ ทรงพระนิพนธ์นั้นโทปนนทสูตรคำหลวงเพื่อให้เป็นวรรณกรรมอันล้ำค่าและให้ความสำราญแก่บุคคลทั่วไป ส่วนการที่ทรงพระนิพนธ์พระมาลัยคำหลวงก็เพื่อเป็นปัจจัยให้ไต่พบพระศรีอาริย์ในอนาคต

คำหลวงทั้งสองเล่มเป็นวรรณคดีพุทธศาสนา สาระสำคัญที่ตรงกันคือต้องการสั่งสอนคนให้ทำความดีและละเว้นความชั่ว นั้นโทปนนทสูตรคำหลวงเน้นหนักเรื่องการยกย่องพระพุทธานุภาพ ส่วนพระมาลัยคำหลวงมุ่งที่จะแสดงความเชื่อเรื่องพระศรีอาริย์อันเป็นผลมาจากพุทธทำนาย เนื้อเรื่องในวรรณคดีทั้งสองต่างก็มีอิทธิพลต่อสังคมไทย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อเรื่องพระศรีอารียังแน่นในจิตใจคนไทยมาช้านาน ผลสืบเนื่องเห็นได้จากประเพณีการเทศน์มหาชาติ ประเพณีให้ผู้ตายถือกรวยดอกไม้ การตั้งคำอธิษฐาน เป็นต้น ส่วนเรื่องนั้นโทปนนทสูตร คนไทยรู้จักคุ้นเคยเฉพาะในมหาสวดพาทุงเท่านั้น

แม้จะเป็นเรื่องที่ศักดิ์สิทธิ์และเคร่งขรึม แต่นั้นโทปนนทสูตรคำหลวงและพระมาลัยคำหลวง เพียบพร้อมด้วยคุณค่าด้านสุนทรียภาพและการใช้ภาษา นั้นโทปนนทสูตรคำหลวงก็เด่นกว่ากวีที่มีบุคลาธิษฐานและการใช้สัญลักษณ์ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจหลักธรรมได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังอุดมไปด้วยโวหารอุปมาอุปไมยที่คมคาย ยากที่จะหาพรรณคดีเล่มใดเสมอเหมือน ส่วนพระมาลัยคำหลวงก็เด่นด้านเสียงเสนาะ ความสามารถของกวีคือ การเลือกเฟ้นถ้อยคำที่กระทัดรัด แต่กินเนื้อความมาก ทั้งเป็นถ้อยคำที่ไพเราะและให้อารมณ์สะเพื่อนใจเป็นอย่างสูง ด้านการใช้ภาษาต้นโทปนนทสูตรคำหลวงใช้ภาษาที่เรียบง่าย ไร้ศัพท์ที่เข้าใจยาก และสำนวนโวหารยึดตามแบบโบราณ ตรงข้ามกับพระมาลัยคำหลวง ซึ่งใช้ภาษาที่กระทัดรัดและมีความสมัยใหม่มากกว่า ดังนั้นพระมาลัยคำหลวงจึงเป็นเรื่องที่อ่านเข้าใจง่ายดีกว่านั้นโทปนนทสูตรคำหลวง

กล่าวได้ว่า คำหลวงทั้งสองเล่มนี้มีความดีเด่นทั้งด้านเนื้อหาและรูปแบบ ด้านเนื้อหาหนังสือทั้งสองเล่มนี้ช่วยยกระดับจิตใจของมนุษย์ให้สูงขึ้น ผลที่ตามมาคือทำให้สังคมดำรงอยู่ได้โดยปกติสุข ด้านรูปแบบ หนังสือทั้งสองเล่มนี้เพียบพร้อมด้วยศิลปะการประพันธ์อันสูงส่ง แต่กระนั้น อุปสรรคสำคัญที่ทำให้คนทั่วไปไม่สามารถเข้าถึงก็คือความยากของภาษา ดังนั้น จึงไม่น่าแปลกเลยที่หนังสือทั้งสองเล่มนี้ไม่มีผู้นิยมอ่าน แม้จะมีความดีเด่นเพียงไรก็ตาม

ขอเสนอแนะ

เนื่องจากวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นการศึกษาวรรณคดีสำคัญถึงสองเรื่อง ผู้วิจัยจึงไม่สามารถศึกษารายละเอียดได้อย่างครบถ้วน ดังนั้น ผู้สนใจควรค้นคว้าหาความรู้เพิ่ม

เต็ม และเสนองานวิจัยในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้คำหลวงทั้งสองเล่มนี้เป็นที่รู้จักแพร่หลายยิ่งขึ้น สิ่งที่ผู้วิจัยใครจะเสนอแนะคือ

1. ค้นหาหลักฐานเพื่อหาข้อสรุปที่แน่นอนเกี่ยวกับที่มาของคำหลวงทั้งสองเล่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระมาลัยคำหลวง ซึ่งที่มาของหนังสือเล่มนี้ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ บางท่านเห็นว่ามาเลย์บเทวดาเกรวฤดูแต่งในลังกา บางท่านเห็นว่าแต่งในพม่า และบางท่านเห็นว่าเรื่องพระมาลัยเป็นคติของพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ซึ่งฝ่ายเถรวาทรับเข้ามา โดยเปลี่ยนแปลงรายละเอียดบางประการ ความเห็นเหล่านี้ต่างก็มีหลักฐานยืนยันทั้งสิ้น
2. ศึกษาภาษาในนั้นโทปนันทสูตรคำหลวงและพระมาลัยคำหลวงอย่างละเอียดลึกซึ้ง เพื่อให้ทราบที่มา ความหมายและวิธีสร้างคำในแต่ละภาษา โดยเปรียบเทียบกับวรรณกรรมเล่มอื่น ๆ ซึ่งใช้ภาษาที่คล้ายคลึงกัน เช่น มหาชาติคำหลวง ลิลิตยวนพ่าย ลิลิตพระลอ ฯลฯ หากผู้ใดจะทำคู่มืออธิบายศัพท์ในคำหลวงทั้งสองเล่ม ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนนิสิตวราวุฒศึกษาเป็นอย่างยิ่ง
3. ศึกษาคำหลวงทั้งสองเล่มในแนววรรณคดีเปรียบเทียบ กล่าวคือ ศึกษาในนั้นโทปนันทสูตรคำหลวงควบคู่กับมหาชาติคำหลวง ทั้งนี้เพราะเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรทรงยึกมหาชาติคำหลวงเป็นครูในขณะที่ทรงพระนิพนธ์ ส่วนพระมาลัยคำหลวงนั้น เป็นเรื่องที่แสดงดินแดนในอุดมคติ จึงควรเปรียบเทียบกับหนังสือที่มีแนวคิดตรงกันนี้ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือของไทยหรือของต่างประเทศ เช่น ไตรภูมิพระร่วงของสมเด็จพระมหาธรรมราชา ลีโธ อูตรกูฏ ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว Republic ของ Plato Utopia ของ Sir Thomas More ตลอดจนแนวความคิดเรื่องรัฐสังคมนิยมของ Karl Marx เพื่อเปรียบเทียบแนวความคิดและจินตนาการ ของปราชญ์แต่ละชาติ

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นเพียงการแนะนำให้ผู้รู้จักนั้นโทปนันทสูตรคำหลวงและพระมาลัยคำหลวง แท้ที่จริง คำหลวงทั้งสองเล่มนี้เป็นวรรณคดีอันยิ่งใหญ่และล้ำค่า สมควรที่บุคคลทั้งหลายจะหันมาศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจัง เพื่อจรดโลงศิลปะวัฒนธรรมของชาติสืบไป